

INFORME 4/2001

Servei d'anàlisi de continguts

Barcelona, 7 de febrer de 2001

El tractament als teletinformatius de la notícia del naufragi d'una pastera a la platja de Tarifa

ÍNDEX

- 1. Objectiu de l'informe**
- 2. Mètode d'estudi**
- 3. Anàlisi de les dades**
 - 3.1. El canal imatge**
 - 3.2. El canal so**
 - 3.3. La contextualització de la notícia**
- 4. Conclusions**

Annex. Índex de la documentació videogràfica

1. OBJECTIU DE L'INFORME

L'objectiu de l'informe és analitzar el tractament que els teletinformatius de les diferents cadenes van donar a la notícia del naufragi d'una pastera que transportava immigrants magribins en l'intent d'arribar a les costes espanyoles.

2. MÈTODE D'ESTUDI

S'han analitzat el teletinformatius del vespre del dia 5.2.01 de les 7 cadenes generalistes nacionals i estatals així com la local BTV. La notícia ha estat tractada en els següents espais:

Quadre 1. Espais analitzats

CANAL	ESPAI	Durada en segons
TELE5	INFORMATIVOS TELECINCO	198
ANTENA3	ANTENA 3 NOTICIAS	175
CANAL+	REDACCIÓN	148
TVE1	TD NOCHE	123
LA2	L'INFORMATIU VESPRE	116
LA2	NOTICIAS 2	113
TV3	TN VESPRE	81
CANAL33	NOTÍCIES 33	38
TOTAL		992

L'informe ha analitzat:

- canal imatge: tipus de plans i moviments de càmera emprats i la possible recerca d'efectes d'espectacularització de la notícia
- canal so: lèxic emprat i cerca de possibles estereotips i llocs comuns
- contextualització de la notícia

3. ANÀLISI DE LES DADES

3.1. Canal imatge

En tractar-se d'una notícia *anunciada*, els mitjans de comunicació van accedir a la platja al mateix temps que els equips de rescat, la qual cosa va afavorir la recollida d'imatges especialment esfereïdores: la nit obliga les càmeres a utilitzar focus que dramatitzen allò que es grava.

A partir d'aquí, el tractament visual varia segons la cadena:

- Un primer grup d'emissores (TV3, Canal 33, Canal +) fugiu del recurs a l'enfocament repetit dels cadàvers a la platja, ja sigui mitjançant l'escurçament de la notícia (TV3 i Canal 33), ja mitjançant l'ús d'altres imatges més generals (Canal + mostra, preferentment, les tasques de recerca i de rescat dels equips de salvament durant el matí següent)
- Antena 3 i La 2, tot i l'enfocament i l'acostament de la càmera als cadàvers, eviten els primers plans.
- Tele 5, que compartiria aquest tipus de tractament, utilitza un recurs plenament dramatitzador de la notícia quan, a partir d'un pla general de l'Estret el zoom va obrint el pla fins a mostrar, en primera instància, la cama d'un dels cadàvers.
- Finalment, TVE 1 elabora un muntatge que busca l'espectacularitat dels fets: zooms que es tanquen de manera repetida sobre cada un dels cadàvers (s'enfoquen 7 dels 8 apareguts durant la nit) i primer pla de la mà de l'única dona ofegada per tal de mostrar l'aliança que duia (així es fa saber en l'*off*).

3.2. Canal so

Totes les emissores utilitzen els mateixos conceptes que parlen *de drama de la immigració, paradís europeu, immigrants que busquen una vida millor, el somni*

d'Europa . És a dir, conceptes que remetent a allò que es podria qualificar de nou paternalisme o de discurs políticament correcte ¹ .

Algunes emissores van més enllà pel que fa al discurs sobre la notícia:

- TVE 1 incideix, amb la imatge i el so, en el fet que la immigrant duia una aliança, de la qual cosa dedueix que es tractava d'una dona casada.
- La 2, en els seu circuit català utilitza expressions com ara *Les platges s'han tornat a tenyir de sang*, d'evident efecte dramàtic.
- Antena 3, mitjançant els seus conductors, comenta que *estamos hablando de vivir y de morir* i afegeix un grau de dramatisme quan afirma que *casi lo habían conseguido* (arribar a la *tierra prometida*) *pero la suerte...*

3.3. Contextualització de la notícia

Una de les principals demandes dels col·lectius que treballen en els assumptes de la immigració és que els mitjans de comunicació facin l'esforç de contextualitzar adequadament les notícies ².

Tots els informatius van aprofitar l'actualitat del dia per construir un bloc de notícies dedicades a la immigració ja que coincidia aquest naufragi amb el rescat d'un grup d'immigrants en una altra embarcació, el tancament de "sense papers" a les esglésies de Barcelona i l'aniversari dels fets de El Ejido.

No obstant es podria destacar positivament la conducció d'aquest bloc en el TN Vespre de TV3 quan el conductor fa una crida a la memòria com a manera

¹ Vegeu l'estudi *La imatge de les minories ètniques a la televisió* (1999), publicat pel CAC i on es fa una àmplia reflexió sobre aquest llenguatge que infon un nou tipus de paternalisme.

² Així consta a l'esmentat estudi i també és una de les Recomanacions del Consell sobre el tractament de les minories ètniques a la televisió (Dictamen 1/99).

d'explicar que les morts dels immigrants no són un fet aïllat o un mer accident sinó que s'inclouen en una mateixa dinàmica.

4. CONCLUSIONS

Una anàlisi apressada dels teletinformatius esmentats mostra, en primer lloc, que existeix un tractament diferenciat entre les cadenes pel que fa a l'ús de les imatges, del discurs oral i de l'estructura de presentació de la informació.

Sense voler establir cap mena de classificació qualitativa, aquest Servei valora negativament la notícia emesa a TVE1 per la recerca de l'espectacularització de la catàstrofe segons els paràmetres analitzats.

Per contra, el tractament més neutre es podria trobar al Canal + i, sobretot, a TV3.

ANNEX. Índex de la documentació videogràfica (5.2.01)

Punt	Canal	Espai
0.00	TVE 1	Telediario
2.45	La 2	Noticias 2
4.45	TV3	TN Vespre
6.50	Canal 33	Notícies 33
8.30	Tele 5	Informativos Telecinco
13.23	Antena 3	Antena 3 Noticias
18.40	Canal +	Redacción
20.00	La 2 Circuit català	L'informatiu Vespre